

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Helyi jelentőségű védett természeti terület neve:

Budaörs, Tétényi-fennsík

Utoljára módosítva: 2013-11-02 15:51:43

Megye: Pest

Községhatár: Budaörs

A terület kiterjedése: 3.7999 hektár

Védetté nyilvánítás év: 2003

GPS koordináták: 47.42981, 18.97164

Felmérést végző személy(ek) neve: Bajor Zoltán

E-mail címe(k): bajor.zoltan@mme.hu

A terület megközelíthetőségének leírása

(pl. melyik utcán kell elhagyni a települést stb.):

A terület mind földrajzi adottságait, mind a környező területek beépítettségét tekintve is nehezen megközelíthető. Tömegközlekedéssel Törökbálint felől a 88-as autóbusszal, vagy a budapesti Kosztolányi Dezső térről induló 87/A és 187-es autóbuszokkal érhető el a Kamaraerdő felől. Innen déli irányba haladva, kb. 1,5 km-es sétával jutunk el a területre. Autóval Budapest felől a Kamaraerdei út-Torockó utca-Beregszászi utca-Sirály utca-Fácán utca útvonal a leginkább járható, de ennek vége – a többi környékbeli utcához hasonlóan – nehezen járható földútba vált át. Rossz földúton a Finommechanikai művektől is elérhető, de csak száraz időben, terepjáróval. Törökbálint felől ugyancsak nagyon nehezen közelíthető meg.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

Terület rövid, szöveges bemutatása (max. 2000-2500 karakter):

megközelíthetőség, terület jellegének leírása (pl. természetes erdőfolt puhafa ligeterdővel stb.): A terület a Tétényi-fennsík Budapesthez tartozó részének ÉNY-i nyúlványa, mely közvetlenül határos a fővárosi védelem alatt álló résszel. Jellegét tekintve tájképileg ugyanúgy néz ki mint a fővárosi rész, de fajgazdagságát tekintve tútesz azon. A gyepterületek épsége – bár több extenzíven használt földúttal terhelték – szembetűnő. A dolomiton kialakult sekély termőréteg speciális növényvilágnak és ehhez kötődő ritka állatfajoknak szolgál otthonául. A területet földrajzilag északról a fennsík meredek oldala határolja. Nyugatról a Mechanikai Művek tömbje és Törökbálint kertesházazs övezete szorongatja, de fontos megemlíteni, hogy Törökbálint felé a megmaradt értékes gyeptársulások tovább folytatódnak, melyek védelme ugyancsak indokolt. Megjegyzendő, hogy kb. 10 évvel ezelőtt a Mechanikai Művekkel közvetlenül határos törökbálinti gyepterületet lakópark-építés céljából ledózerolták, eltüntetve innen a fennsík egyetlen henye boroszlán (*Daphne cneorum*) állományát számos más védett fajjal együtt. A beruházás később meghiúsult, az azóta eltelt egy évtized alatt a gyep szépen regenerálódik és a henye boroszlán is megmaradt néhány helyen a többi ritka faj nagy részével együtt. A munkálatok előtt előzetesen a legértékesebbnek vélt gyeprészeket ásonyomnyi mélységben kitermelték, melyek a Fővárosi Állat- és növénykert igazgatósági épületének tetőkertjére kerültek, de a jobb fajok nagy része az áttelepítést követően elpusztult. A lágyszárúak alkotta sztyeprétet lassú ütemben, de egyre nagyobb mértékben benövi az egybibés galagonya (*Crataegus monogyna*), melynek mértéke egyenlőre nem jelentős. A nyugati részen régen – több évtizeddel ezelőtt – kihordott sittkupacokon másodlagos cserjés-fás állomány alakult ki, ami elsődlegesen a madarak számára jelentenek megfelelő élőhelyet. A védett területtől északra található, nem védett, kb. 50 méter széles gyepterület valószínűleg beépítésre szánt, mivel ez a rész közvetlenül határos a Szajkó utcával, aminek túloldalán már több hétvégi házat lehet látni. Ugyanakkor pont ez a sáv az, ahol a legtöbb botanikai érték megtalálható, védelméhez ezért nem fér kétség. A törvényes oltalom kimondását számos védett, fokozottan védett és Natura 2000-es jelölőfaj is indokolja, melyek itt fellelhetőek. Ezeket a lentebb található fajlistában külön is feltüntetjük. A Szajkó utca mentén még megmaradtak a hajdani tölgyes állományok utolsó szegélypopulációi, ezeken kívül jelentősebb erdőterület nincs a területen. A nyári melegeknek köszönhetően a lágyszárú növényzet általában szinte teljesen kiszárad. A gyepterület elsődlegesen az egyenesszárnyúak számára jelent ideális élőhelyet, de gerinctelen faunája ezen kívül is rendkívül értékes. Ennek ellenére az ízeltlábúfauna pontos feltérképezése ezidáig még nem történt meg. A terület a fokozottan védett és Natura 2000-es jelölőfaj magyar futrinka (*Carabus hungaricus*) egyik utolsó fennmaradt, potenciális élőhelye, jelenlegi előfordulására nézve megerősítő vizsgálatokra van szükség.

2. A TERÜLET ÁLTALÁNOS FELMÉRÉSE

2.1. Megtalálható még a védettség indoka a területen? - Igen

Szükség esetén részletezés, "Nem/Részben" válasz esetén indoklás:

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.2. Milyen élőhelyek mozaikok borítják a területet és milyen arányban?

20 % Erdő

55 % Gyep

20 % Cserjés

% Vizes terület

5 % Egyéb

Földutak

2.3. Élőhelyi besorolás ÁNÉR- szerint (<http://www.novenyzetiterkep.hu/?q=magyar/node/45>):
RC, M8, H2, H4, OC, RA

2.4. Területhasználat (kérjük, jelölje az észlelteket): Kaszálás,

Egyéb típus: kirándulás, biciklizés, kutyasétáltatás

Jellemzőik, intenzitás: Főként hétvégén jellemző, de mértéke nem jelentős

2.5. Folyik-e természetvédelmi kezelés a területen? - Igen

Felmérés, Őrzés, Kaszálás,

Egyéb típus: Az őrzést nem hivatalosan a Fővárosi Önkormányzat által működtetett természetvédelmi őrszolgálat munkatársai, a Zöld Jövő Környezetvédelmi Egyesület és a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület Budapesti Helyi Csoportja valósítja meg.

2.6. Megtalálhatóak-e az alábbi özönfajok a területen, s milyen mennyiségben:

Akác: Nincs

Selyemkóró: Nincs

Parlagfű: Nincs

Magas/kanadai aranyvessző: Nincs

Japánkeserűfű: Kevés

Gyalogakác: Nincs

Bálványfa ("ecetfa"): Kevés

Keskenylevelű ezüstfa: Kevés

Muflon: Nincs

Egyéb (nevezze meg): zöld juhar (Acer negundo): Kevés

2.7. Része a terület a Natura 2000 hálózatnak? - Nem

Egy része: %

2.8. Érintkezik a terület más természetes élőhelyekkel? - Igen

2.9. Ha igen, milyen típusú élőhellyel?

A védett terület DK-i irányból közvetlenül érintkezik a Tétényi-fennsík Fővárosi Önkormányzat által védett részével. Nyugatról és délnyugatról Törökbálinthoz tartozó, természetvédelmileg igen jelentős száraz gyepekkel alkot összefüggő egységet, melyek több ritka faj (pl.: henyé boroszlán) élőhelyét adják.

2.10. Érintkezik a terület más természetvédelmi oltalmat élvező területtel? (pl. Natura 2000, országos védettség, ex lege) - Igen

2.11. Ha igen, milyen természetvédelmi oltalmat élvező területtel? - DK-ről közvetlenül határos – azzal szerves egységet alkot – a Tétényi-fennsík Fővárosi Önkormányzat által helyi védettségben részesített területével.

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

2.12. Van védettséget jelző tábla a területen? - Nem

Darabszám:

Állapotuk:

2.13. Vannak vadgazdálkodási létesítmények a területen?

Magasles: db

Vadetető: db

Szóró: db

Egyéb (név és db):

Nincs

3. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es növényfajok és számolt vagy becsült mennyiségük felsorolása

(a becslés lehet tőszámra, vagy területnagyságra vonatkoztatott, fokozottan védett faj esetében pontos tőszámot kell megadni)

homoki kikerics (*Colchicum arenarium*): kb. 30 tő, főként a védett terület északi szegélyében és a tőle északra található, nem védett gyepsávban piros kígyószisz (*Echium russicum*): kb. 70 tő, melynek 90%-a a Szajkó utca és védett terület közötti keskeny gyepsávban él. Az állomány további 10%-a a védett területen belül található agárkosbor (*Anacamptis morio*): kb. 30 tő közvetlenül a védett és nem védett gyepterület találkozásánál poloskaszagú kosbor (*Orchis coriophora*): kb. 40 tő, melynek 50%-a védett, míg 50%-a a nem védett gyepterületen belül él sömörös kosbor (*Orchis ustulata*): 1 tő 2013-ban került elő a nem védett, keskeny gyepsávból szürkés ördög szem (*Scabiosa canescens*): kb. 500 tő, melynek nagyobbik része a Szajkó utcával határos, nem védett keskeny gyepsávban található selymes peremizs (*Inula oculus-christi*): kb. 200 tő a védett és a nem védett részben egyaránt, de az állomány nagyobbik része a védett területen belül él. leánykörtörcsin (*Pulsatilla grandis*): kb. 100 tő döntően a védett részen belül élnek, melyeket sajnálatos módon a környékbeliek fokozatosan kiásnak. fekete körtörcsin (*Pulsatilla pratensis* subsp. *nigricans*): kb. 70 tő, melynek kb. 20%-a a védelemre érdemes gyepsávban, míg 80%-a a védett részen él. Kiásással kevésbé fenyegetett az állománya tavaszi hérics (*Adonis vernalis*): kb. 300 tő a tőszám védett és védelemre érdemes résszel együtt értendő, melynek nagyobbik része a védelemre érdemes gyeppen van selymes boglárka (*Ranunculus illyricus*): kb. 50 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen bunkós hagyma (*Allium sphaerocephalon*): kb. 200 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen pészsmahagyma (*Allium moschatum*): kb. 50 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen árlevelű len (*Linum tenuifolium*): kb. 300 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen kiscsészű hangyabogánccs (*Jurinea mollis*): kb. 100 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen borzas vértő (*Onosma visianii*): kb. 10 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen pusztai meténg (*Vinca herbacea*): kb. 100 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen bozontos árvalányhaj (*Stipa dasyphylla*): kb. 200 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen csinos árvalányhaj (*Stipa pulcherrima*): kb. 200 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen pusztai árvalányhaj (*Stipa pennata*): kb. 200 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen törpe nőszirm (*Iris pumila*): kb. 100 tő a védett és védelemre érdemes rész állománya együttesen

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük

(fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni)

4. Védett és fokozottan védett, ill. Natura 2000-es állatfajok és számolt vagy becsült mennyiségük (fokozottan védett fajoknál pontos állomány nagyságot kell megadni) szongáriai cselőpók (*Lycosa singoriensis*): ritka óriás keresztespók (*Araneus grossus*): ritka bikapók (*Eresus cinnaberinus*): ritka imádkozó sáska (*Mantis religiosa*): nyár végén gyakori sisakos sáska (*Acrida hungarica*): nyár végén szórványos magyar darázs-cincér (*Chlorophorus hungaricus*): ritka magyar virágbogár (*Netocia ungarica*): ritka magyar futrinka (*Carabus hungaricus*): előfordulása megerősítésre vár, valószínűleg megvan bőrfutrinka (*Carabus coriaceus*): szórványos kék futrinka (*Carabus violaceus*): szórványos Atalanta-lepke (*Vanessa atalanta*): gyakori nagy pávaszem (*Saturnia pyri*): gyakori dolomit kéneslepke (*Colias chrysotheme*): ritka magyar ősziaraszoló (*Chondrosoma fiduciarium*): ritka (Hazánkban jelenleg csak az ásothalmi Emlékerdőben és a Tétényi-fennsíkon ismert előfordulása) magyar tavaszi-fésűsbagoly (*Dioszeghyana schmidtii*): ritka díszes medvelepke (*Arctia festiva*): ritka buckabagoly (*Staurophora celsia*): ritka fali gyík (*Podarcis muralis*): ritka fűrgye gyík (*Lacerta agilis*): szórványos zöld gyík (*Lacerta viridis*): szórványos rézsikló (*Coronella austriaca*): ritka Madarak esetében elsősorban a jelentősebb költőfajok kerültek felsorolásra: egerészölyv (*Buteo buteo*): rendszeresen látható a terület felett, állandó; a közeli Kamaraerdőben 7-8 pár költ rendszeresen minden évben karvaly (*Accipiter nisus*): rendszeres vendég a terület felett, állandó darázsölyv (*Pernis apivorus*): tavasztól őszi szórványosan kerül elő a területen, táplálkozni is szokott vörösvércse (*Falco tinnunculus*): rendszeres vendég a terület felett, állandó mezei pacsirta (*Alauda arvensis*): évente rendszeresen költ 1-2 pár, vonuló parlagi pityer (*Anthus campestris*): alkalmanként költ 1 pár, vonuló cigánycsuk (*Saxicola torquata*): évente rendszeresen költ 1-2 pár, vonuló fülemüle (*Luscinia megarhynchos*): évente rendszeresen költ 4-5 pár, vonuló barátposzáta (*Sylvia atricapilla*): évente rendszeresen költ 2-5 pár, vonuló mezei poszáta (*Sylvia communis*): évente rendszeresen költ 1-2 pár, vonuló kisposzáta (*Sylvia curruca*): évente rendszeresen költ 1-3 pár, vonuló tövisszűrő gébics (*Lanius collurio*): évente rendszeresen költ 1-2 pár, vonuló kenderike (*Carduelis cannabina*): rendszeresen megfigyelhető a területen, nem fészkel, állandó tengelic (*Carduelis carduelis*): rendszeresen megfigyelhető a területen, nem fészkel, állandó zöldike (*Carduelis chloris*): rendszeresen megfigyelhető a területen, nem fészkel, állandó csicsörke (*Serinus serinus*): rendszeresen megfigyelhető a területen, a közeli kertés házas övezetben fészkel, állandó citromsármány (*Emberiza citrinella*): rendszeres vendég a területen, nem fészkel, főleg télen figyelhető meg

ÖKOLÓGIAI ÁLLAPOT-FELMÉRŐ ADATLAP

5. Egyéb észrevétel

A védett rész és a tőle északra található Szajkó utca között található egy kb. 50 méter széles sáv, mely közvetlenül érintkezik a területtel. Tulajdonképpen a törvényes oltalom alatt álló gyepek és az említett sáv szerves egységet alkot a valóságban. A terület elképzelhető, hogy a közeljövőben építkezés áldozatává válik, pedig ez az élőhelyfragmentum az, amely az egyik legfajgazdagabb növényállományt tartja fenn a fennsíkon, több fokozottan védett és/vagy Natura2000-es jelölőfajjal. Ezt a részt mindenképpen védelem alá kellene vonni, a terület ugyanis nemcsak helyi, hanem országos szinten is kiemelkedő botanikai értékkel rendelkezik! Ugyanez vonatkozik a gyeptől délre és nyugatra található, Törökbálinthoz tartozó rétekre is, melyek ugyancsak igen értékesek!